

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
189/2019	Fylkesrådet	12.06.2019

Høring - Søknad om økt vannuttak og regulering av Storvatnet i Flakstad kommune

Sammendrag

Fylkesrådet mener det er positivt at dam og vannuttak opprustes og anbefaler Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) å gi konsesjon til økt vannuttak fra Storvatnet i Flakstad kommune, samt økt regulering av vannet.

Fylkesrådet forutsetter at en konsesjon sikrer ålens vandringsmuligheter i vassdraget ivaretas best mulig og at sivspurv ikke påvirkes negativt. Det forutsettes at en eventuell konsesjon sikrer en estetisk god utforming av tiltaket tilpasset landskapet. NVE må vurdere om redusert vannføring i vassdraget kan få konsekvenser for ålens evne til å benytte seg av vassdraget og om foreslåtte avbøtende tiltak må tilpasses dette.

Fylkesrådet ber om at det utarbeides en vannbruksplan som sikrer at vannstanden i Storvatnet holdes så jevn som mulig og at perioder med lav vannstand holdes så korte som mulig. NVE bes også om å vurdere om tilstand for de berørte vannforekomstene skal settes til «sterkt modifiserte vannforekomster» ved revisjon av vannforvaltningsplan for Nordland og Jan Mayen.

Bakgrunn

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har sendt på høring en søknad fra Nordlaks Smolt AS om tillatelse til å øke vannuttaket fra Storvatnet i Flakstad kommune. En omlegging i produksjonen av lakse- og ørretsmolt medfører et økt behov for ferskvann til daglig drift av anlegget. Det søkes også om tillatelse til å øke reguleringen fra en til fire meter ved å senke laveste regulerte vannstand fra 22 til 19 meter over havet (moh). Den gamle dammen er i dårlig stand og har en lekkasje. Det skal derfor bygges en ny dam på samme sted og gammel dam vil bli fjernet.

NVE vedtok i 2009 at settefiskanlegget ikke trengte konsesjon etter vannressursloven for driften. Forutsetningen var at eksisterende vannuttak og regulering ble opprettholdt. Siden det nå søkes om økt vannuttak og regulering søkes det også om konsesjon for regulering og uttak av vann til settefiskanlegget. Selskapet ønsker slik å formalisere rettigheter til regulering og vannuttak gjennom konsesjonsprosessen. Høringsfrist er satt til 07. juni, men fylkeskommunen har fått utsatt høringsfrist til 21. juni.

Problemstilling

Det søkes om tillatelse til å endre gjennomsnittlig uttak av vann fra 20 m³/min til 25 m³/min, med et maksimalt uttak på 40 m³/min. Vannforsyning til Nusfjord vil ikke påvirkes, da fiskeværet har et annet vann som drikkevannskilde. Det slippes i dag ikke minstevannføring i det 270 meter lange elveleiet fra Storvatnet til sjøen som delvis går i kulvert under settefiskanlegget. Det er bare flomoverløp som går i elveleiet. Ordningen har vært praktisert siden 1947 og er en del av konsesjonsfritaket anlegget drives etter. Søker ønsker at den etablerte praksisen uten minstevannføring opprettholdes.

Økt behov for vann medfører behov for magasinering av vann i nedbørsrike perioder for å takle tørre perioder. I dag kan Storvatnet reguleres mellom 23 og 22 moh. Det søkes om å kunne senke vannstanden ytterligere ned til 19 moh. Dette innebærer at laveste regulerte vannstand blir lik opprinnelig naturlig vannstand. Ved bygging av ny dam vil en skogsbilvei frem til dammen oppgraderes til permanent vei.

Fylkeskommunens ansvarsområder

Vannforvaltning

Tiltaket berører to vannforekomster; *Storvatnet ved Nusfjord* (181-48048-L) og *Storvatnet utløp* (181-53-R). Økologisk tilstand er registrert som god for begge vannforekomstene, mens kjemisk tilstand er ukjent for begge. Miljømål for begge vannforekomstene er satt til god økologisk og kjemisk tilstand. Fylkeskommunen minner om at når det fattes enkeltvedtak om ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst skal sektormyndigheten vurdere tiltaket i henhold til vannforskriften § 12.

Landskap og friluftsliv

Landskapet ved Storvatnet er i landskapstypen *nedskårne daler med innsjøer og urørt preg*. Sammenliknet med andre områder i fylket med samme landskap har landskapet her en vanlig utforming i regional sammenheng. Nedre del av elveløpet er i landskapstype *nedskåret fjordlandskap med infrastruktur*. Sammenliknet med andre områder i fylket med samme landskapstype har dette området en god og typisk utforming av landskapstypen og er vurdert som sjelden i regional sammenheng.

Storvatnet brukes til fiske og det selges fiskekort. Fjellene rundt benyttes til turgåing. Ellers knytter det meste av friluftsinnteressene i området seg til sjøen og Nusfjord.

Kulturminner

Vi viser til brev av 23.01.2019 der forholdet til nyere tids kulturminner og automatisk fredede kulturminner er vurdert.

Det er ikke registrert automatisk fredede kulturminner i tiltaksområdet. Det vises til uttalelse fra Norges arktiske universitetsmuseum (tidligere Tromsø museum) som er forvaltningsmuseum/sjøfartsmuseum for Nord-Norge nord for Saltfjellet. Det vises også til egen uttalelse fra Sametinget om samiske kulturminner.

Det er ikke registrert nyere tids kulturminner i tiltaksområdet.

Naturmangfold

Det er registrert Sivpurv (NT, nært truet) ved Storvatnet og det er konkludert med at det finnes Ål (VU, sårbar) i vassdraget. Begge artene er registrert i rødlisten over arter som er vurdert å ha en risiko for å dø ut i Norge. I følge søknaden forventes økt regulering å gi negativ konsekvens for ål. Dette kan trolig oppveies med avbøtende tiltak som tilrettelagte vandringsveier. Søknaden vurderer at tiltaket under ett kan virke positivt for arten.

Sivpurv har leveområder i kratt og på myr og opphøyde tuer. Søknaden vurderer at disse områdene ikke vil berøres og at tiltaket vil ha ubetydelig til liten negativ konsekvens for arten. Kongeørn hekker i området. Det er usikkert om storlom hekker ved vannet.

Storvatnet har en overtallig røyebestand og en svært tynn ørretbestand. Røyen har fin kvalitet. Ettersom det ikke slippes minstevannføring går det ikke fisk i elven.

Avbøtende tiltak for å redusere mulige konsekvenser

- Ny dam bygges med vandringsløsning for ål. Gode løsninger for ny dam og nytt vanninntak kan forbedre vandringsmulighetene for ål.
- Utføre anleggsarbeid utenom kongeørnas hekketid i mars-juni så den ikke forstyrres i denne årstiden.
- Der det er relevant skal stedegne masser tilbakeføres og området revegeteres.
- Nordlaks Smolt AS har en god dialog med Nusfjord AS (eier av fiskeværet) og vil bevare deres interesser. Tiltaket vil bli gjennomført i nær dialog med dem.

Drøfting

Økt vannuttak og økt magasinering innebærer mindre vann i elven. Selv om det ikke slippes vann i elven må det forventes at elven har noe vannføring fra øvrig tilsig, lekkasjen i dammen og fra overløp over dammen. Etter det vi kan se beskriver ikke søknaden hvor mye vann det vil gå i vassdraget dersom de omsøkte endringene gjennomføres, eller om dette kan få konsekvenser for ålens evne til å benytte seg av vassdraget. Utover dette fremstår økt vannuttak som lite problematisk for natur, friluftsliv og landskap.

Det slippes i dag ikke minstevannføring i elven. Likevel har den ikke fått tilstand som sterkt modifisert vannforekomst (SMVF) med miljømål etter godt økologisk potensiale (GØP) i henhold til vannforskriften. Tørrlegging av elveløp er et forhold som tilsier tilstanden bør settes til SMVF. Dersom det gis tillatelse til å regulere Storvatnet med fire meter kan det hende at også vannet bør vurderes som SMVF. Tilstand og miljømål for vannforekomstene bør derfor vurderes på ny ved revisjon av *Regional plan for vannforvaltning i Nordland og Jan Mayen vannregion*.

Økt regulering kan påvirke friluftsinnteresser og landskap. Storvatnet ligger ved innfarten til fiskeværet Nusfjord som er en viktig reiselivsdestinasjon i kommunen. Konesjonssøknaden opplyser om at den største nedtappingen forventes å skje på senvinteren utenfor hovedsesongen for turisme. For å ta hensyn til reiseliv, friluftsliv og landskap er det viktig at en vannbruksplan setter mål om mest mulig jevn vannstand og at perioder med lav vannstand holdes så korte som mulig. Økt mulighet for å senke Storvatnet forventes ikke å gi store konsekvenser for naturmangfoldet i området.

En opprusting av dammen ved Storvatnet vil være positivt med tanke på dammens

bruksformål og sikkerhet. Klimaendringer forventes å gi økt risiko for både flom, kraftig nedbør og tørkeperioder. Økt mulighet for regulering fremstår da som et godt tiltak for å tilpasse seg de forventede endringene og vil gi en sikker tilgang på vann til settefiskanlegget. Tap av leveområder er en viktig årsak til nedgangen i antall ål. Etablering av en vandringsløsning for ål ved den nye dammen vil virke positivt på ålens evne til å benytte seg av vassdraget.

Fylkesrådets vurdering

Fylkesråden mener det er positivt at det søkes om formalisering av vannuttak og regulering med en konsesjon. Det er også positivt at en dammen opprustes og at det legges til rette for utvikling av settefiskanlegget og tilpasning til forventede klimaendringer.

Fylkesråden er opptatt av at endringene får minst mulig konsekvenser for andre interesser i området som reiseliv, friluftsliv, naturmangfold og landskap. Avbøtende tiltak foreslått i søknaden bør gjennomføres. En vannbruksplan må sikre en jevn vannstand i Storvatnet og at perioder med lav vannstand holdes så korte som mulig. NVE må vurdere hvordan ny vannføring påvirker ålens vandringsmuligheter i vassdraget og sørge for at ålens vandringsmuligheter ivaretas best mulig i ny konsesjon. NVE må også sørge for at konsesjonen sikrer at Sivspurv ikke berøres negativt av det omsøkte tiltaket.

Fylkesråden påpeker at ny dam i størst mulig grad må tilpasses landskapet og gis en estetisk god utforming. Nusfjord er det viktigste reiselivsmålet i Flakstad kommune og det omsøkte tiltaket vil ligge langs innfarten til fiskeværet. Området rundt Storvatnet har også betydning for friluftslivet. Det er derfor ekstra viktig konsesjonen stiller krav om estetisk god utforming av tiltaket og opprydding i etterkant av anleggsarbeidet.

Fylkesråden ser at tiltaket ikke berører kjente, verneverdige kulturminner som fylkeskommunen er delegert forvaltningsansvar for og potensialet for påvisning av nye, hittil ukjente, synes å være lavt. Hvis NVE skulle gi konsesjon for utbygging, vil det påligge utbygger en aktsomhets- og meldeplikt dersom det under arbeidet i terrenget skulle oppdages fornminner.

Konsekvenser

Saken medfører ingen konsekvenser for Nordland fylkeskommune. Det vurderes at saken ikke har konsekvenser for likestilling, miljø/klima, folkehelse, universell utforming, bygningsmessige forhold, eller fylkeskommunens samfunnsansvar ved anskaffelser.

Vedtakskompetanse

Det vises til FT-sak 52-2016 – Reglement for delegering av myndighet fra fylkestinget, hvor det i pkt. 3.27 heter at «Myndighet til å avgi uttalelse til søknad om konsesjon, påklage vedtak og fremme innsigelse til andre vassdragsinngrep og anlegg (jf. lovens § 3 punkt a og b) etter lovens § 8, delegeres til fylkesrådet.»

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkesrådet anbefaler Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) å gi konsesjon til å øke uttaket av ferskvann fra Storvatnet i Flakstad kommune til et gjennomsnittlig uttak på 25m³/min, samt å regulere Storvatnet mellom 23 og 19 meter over havet, under følgende forutsetninger:
 - a. Konsesjonen må stille krav som sikrer at ålens vandring i elva ivaretas best mulig. NVE må vurdere om redusert vannføring i vassdraget kan gi konsekvenser for ålens evne til å benytte seg av vassdraget og om foreslåtte avbøtende tiltak må tilpasses dette. Konsesjonen må sikre at Sivspurv ikke berøres negativt.
 - b. Konsesjonen må sikre en estetisk god utforming av tiltaket og opprydding i etterkant av anleggsarbeidet.
2. Dersom det gis tillatelse til omsøkt tiltak ber fylkesrådet om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene Naturmangfoldloven §§ 8-12, og med vannforskriften §12. NVE bes om at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging.
 - a. Tiltakshavers foreslåtte avbøtende tiltak må inn i konsesjonsvilkårene.
 - b. Det må utarbeides en vannbruksplan som sikrer at vannstanden i Storvatnet holdes så jevn som mulig og at perioder med lav vannstand holdes så korte som mulig.
 - c. Tiltakshaver har aktsomhets og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd. Dersom det under arbeidet skulle oppdages gjenstander, ansamlinger av trekull eller unaturlige/uventede steinkonsentrasjoner må vi underrettes umiddelbart. Det forutsettes at nevnte pålegg bringes videre til dem som skal utføre arbeide i marken.
3. Fylkesrådet ber NVE om å vurdere om tilstand for de berørte vannforekomstene skal settes til «sterkt modifiserte vannforekomster» ved revisjon av vannforvaltningsplan for Nordland og Jan Mayen.

Bodø den 06.06.2019

Aase Refsnes

fylkesråd for kultur, miljø og folkehelse
sign

12.06.2019 Fylkesrådet

FRÅD-189/2019

Vedtak

Innstillingen enstemmig vedtatt